

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ І СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

А. Бурковська, д. філософії (економіка)

В. Різун, здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

The agro-industrial complex (AIC) and rural areas play a pivotal role in ensuring food security, economic stability, and sustainable development in many countries, including Ukraine. This research thesis delves into the multifaceted aspects of the organizational and economic mechanism required for the sustainable development of the AIC and rural areas. It examines the role of governmental policies, market mechanisms, investments, and infrastructure development in fostering growth. This research highlights the need to address the unique challenges and opportunities of rural areas to achieve comprehensive development.

Key words: Agro-Industrial complex (AIC), rural development, government policies, agricultural subsidies, land reforms.

АПК та сільські території вже давно визнані важливими компонентами економічної, соціальної та екологічної структури країни. Їх розвиток має вирішальне значення для досягнення самодостатності у виробництві продовольства, зменшення рівня бідності та скорочення розриву у розвитку між містом і селом. Оскільки Україна є переважно аграрною країною [1], ефективний розвиток її АПК та сільських територій має першочергове значення.

Хоча важливість АПК та сільських територій є загально визнаною, організаційно-економічні механізми, покладені в основу їх розвитку, потребують комплексного аналізу. Це дослідження має на меті заповнити цю прогалину шляхом вивчення багатограних факторів, що впливають на їх зростання та сталість.

Державна політика в Україні відіграє ключову роль у сприянні розвитку сільськогосподарського сектору (АПК) та сільських територій [2]. АПК є однією з основних складових української економіки і важливою частиною життя сільського населення. Оцінка ролі державної політики повинна включати наступні елементи:

1. Фінансова підтримка та субсидії:

Український уряд втілює фінансову підтримку для сільського господарства через різні програми та субсидії [3]. Це передбачає підтримку фермерів, надання субсидій на покращення інфраструктури сільських територій, а також фінансову допомогу для закупівлі сільськогосподарської техніки та засобів виробництва.

2. Реформи земельного законодавства:

Україна впроваджує земельну реформу, яка передбачає приватизацію земельних ділянок і надання прав власності на землю фермерам [4]. Це стимулює інвестиції та підвищує інтерес до сільськогосподарської діяльності.

3. Забезпечення доступу до ринків та торговельні політики:

Влада активно працює над розширенням доступу до міжнародних ринків для сільськогосподарської продукції [5]. Укладання торгових угод та партнерств сприяє експорту аграрної продукції та підвищує конкурентоспроможність українських фермерів.

4. Розвиток інфраструктури:

Держава інвестує в розвиток інфраструктури на сільських територіях, включаючи будівництво доріг, іригаційних систем, зберігачі споруди, інфраструктуру для переробки сільськогосподарської продукції тощо [5].

5. Заохочення інновацій та наукових досліджень:

Українська влада стимулює інновації в АПК через інвестиції в наукові дослідження та впровадження сучасних технологій у виробництво [4].

6. Соціальна підтримка та розвиток сільських громад:

Уряд розробляє програми соціальної підтримки для сільського населення, включаючи забезпечення доступу до медичних та освітніх послуг, а також створення умов для підприємництва та розвитку малих і середніх підприємств в сільських громадах [3].

7. *Сприяння екологічній стійкості:*

Відбуваються регулярні заходи для забезпечення екологічної стійкості в сільському господарстві, включаючи регулювання використання землі та водних ресурсів [3].

Аналіз впливу ринкових механізмів на економічну життєздатність АПК є важливим завданням при розгляді економічної стійкості цієї галузі. Ринкові механізми охоплюють різні аспекти ринкової динаміки, конкуренції та споживчого попиту. Нижче представлено аналіз впливу ринкових механізмів на економічну життєздатність аграрного комплексу .

Цінова динаміка. Ринкова цінова динаміка може визначати прибутковість для сільських господарств. Висока ціна на сільськогосподарську продукцію сприяє прибутковості [1], тоді як падіння цін може призвести до фінансових труднощів. *Спосіб регулювання:* уряди можуть втручатися через цінові інтервенції, субсидії чи обмеження експорту для стабілізації цін.

Конкуренція на ринку. Змагання на ринку може сприяти підвищенню ефективності та інновацій у сільському господарстві. З іншого боку, недостатня конкуренція може обмежувати можливості для фермерів [2]. *Спосіб регулювання:* Законодавство про конкуренцію може регулювати функціонування ринків і запобігати антимонопольним практикам.

Споживчий попит. Зміни у споживчому попиті можуть впливати на обсяги виробництва та види сільськогосподарської продукції, які є вигідними [1]. *Спосіб регулювання:* Уряд може сприяти розвитку ринків для нових сільськогосподарських продуктів і створювати стимули для споживачів.

Технологічні інновації. Ринкова конкуренція стимулює впровадження нових технологій та інновацій у сільське господарство, підвищуючи його продуктивність та конкурентоспроможність [4]. *Спосіб регулювання:* Уряд повинен сприяти інноваціям через інвестиції в дослідження та розвиток.

Доступ до кредитів і фінансування. Доступ до кредитів та фінансових ресурсів може бути критично важливим для сільських господарств, особливо для малих та середніх фермерських підприємств [3]. *Спосіб регулювання:* Створення програми підтримки кредитування та забезпечувати доступ до фінансових інструментів.

Зовнішні торговельні відносини. Міжнародні торговельні відносини впливають на експорт і імпорт сільськогосподарської продукції та сировини [1]. *Спосіб регулювання:* Укладання міжнародних торговельних угоди та домовленостей для підтримки сільськогосподарського експорту.

Сезонність та кліматичні фактори. Кліматичні зміни та сезонність впливають на врожайність та рентабельність сільського господарства [5]. *Спосіб регулювання:* Розробка програми адаптації до зміни клімату та заходи для мінімізації ризиків.

Екологічні стандарти та стандарти якості. Світові та національні стандарти повинні впливати на доступ до ринків і експорт сільськогосподарської продукції [5]. *Спосіб регулювання:* Уряд повинен встановлювати та виконувати стандарти для забезпечення якості та екологічної безпеки продукції.

Організаційно-економічний механізм розвитку агропромислового комплексу в сучасних умовах – це сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів організаційно-економічного характеру як цілісна система, яка інтенсифікує розвиток національної економіки та її регіонів [1]. Також організаційно-економічний механізм виступає організуючим механізмом забезпечення щільності взаємозв'язків, інтегрованих у систему агропромислового комплексу, який функціонує за допомогою важелів, норм, правил регулювання земельних відносин, системи управління сільським господарством тощо. Організаційно-економічний механізм має слугувати механізмом активізації інвестиційної

та інноваційної діяльності підприємницьких структур комплексу для підвищення ефективності їх взаємодії та конкурентоспроможності.

Отже, механізм розвитку агропромислового комплексу включає: перерозподіл, планування, взаємодію, контроль, інтеграцію і регулювання. Цей механізм діє на різних рівнях. Так, на макрорівні відбувається формування нормативних важелів створення правил і умов для розвитку агропромислового комплексу та спрямування його розвитку на досягнення стратегічних цілей. Важливу роль відіграє мезорівень, оскільки у визначенні цілей організації та економічного механізму розвитку агропромислового комплексу необхідно враховувати регіональні особливості, можливості та специфічні потреби їх розвитку. Мікрорівень зумовлений тим, що процеси, які відбуваються в організаційно-економічному механізмі розвитку агропромислового комплексу, безпосередньо впливають на велику кількість учасників, до складу яких входять особисті господарства, асоціації фермерів, малий і середній бізнес та великі підприємства різних сфер господарської діяльності.

Бібліографічний список

1. Osypova O., Horna M., Vashchaiev S., Ishchuk Y., Pomazun O. Convergence of food consumption across Ukrainian regions: approach using spatial panel data models. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. №9(1). P. 28–43. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.01.02>.

2. Бурковська А., Романчик М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств через стратегічне управління людськими ресурсами. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. № 2(4). С. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2016.02.04.04>.

3. Bobrovska N., Sukhorukova A., Burkovska A. Transformation Processes of the Business Environment in the Context of European Integration of Ukraine. *Modern Economics*. 2022. №34. P. 13–20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-02).

4. Полторак А. С., Сухорукова А. Л., Бурковська А. І. Кібербезпека в системі трансформації управління бізнес-організацією. Трансформація менеджменту бізнес-організацій: сучасні тренди та виклики : колективна монографія. Київ : Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». 2021. С. 158–176. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10893/1/17.pdf> (Дата звернення: 11.09.2023).

5. Shebanina O., Burkovska A., Lunkina T., Burkovska, A. Global aspects of food security in the world: economic dimensions. *Modern Economics*. 2023. №38. P. 178–185. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-27).

ВЕНЧУРНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Б. Роголя, аспірант

Львівський національний університет природокористування

Venture approaches to the formation of economic development policy of local territorial communities. A new model of economic development support is considered. This model is based on venture methodology. For example, the impact on the local development of the GO TO-U startup was considered. The influence of venture developments on the image and reputation of territorial communities is determined.

Key words: venture, economic development, territorial communities, business environment.